

Dolomiti

10–13. 07. 2014.

Dolomiti su planinska skupina smeštena na severoistoku Italije i jugu Austrije. Pripadaju alpskom masivu, ali se, ipak, svojim specifičnim oblikom razlikuju od klasičnih alpskih vrhova. Za taj oblik je zaslužan poseban tip karbonatnih stena pod imenom dolomit, nazvan po francuskom mineralogu, Dolomieu, koji ih je prvi istražio. Ove stene su pod uticajem jakih sila prirode stvorile čudesne oblike krških formacija: izrazito strme litice i vrhovi smenjuju se sa dubokim i prostranim, zelenim dolinama koje povezuju brojni planinski prevoji, od kojih mnogi prelaze visinu od 2000 metara. Već treću godinu zaredom, odlazimo na taj velepni planinski masiv neobične lepote.

Posle dužeg putovanja, negde oko 11 sati pre podne, stigli smo do živopisnog mestašca, **Kortine d'Ampezo**, i odmah se uputili 12 km dalje, ka prevoju Passo Giau (2236 m). Po izlasku iz autobusa, pri zaista spektakularnom pogledu na kamene gromade velelepni **Dolomiti**, u trenu smo se razbudili, adrenalin je odmah počeo da radi, a sav umor od nespavanja i dugog puta raspršio se, ostavljajući širok prostor u našim dušama i srcu za uživanje i potpuno spajanje sa neverovatno lepom prirodom. Pred našim očima, prvo se ukazala planinska grupa Nuvolau, u čijem se podnožju, na prostranom, širokom platou, nalazi planinarski dom (rifugio) **Passo Giau**. Najviša od svih, stena **Ra Gusela (2595 m)**, velepno dominira celim tim prostorom. Levo od nje, uzdižu se naša dva cilja za taj dan: vrh **Nuvolau**, sa istoimenim planinarskim domom na njemu, koji je, iz naše perspektive, izgledao kao kutija šibica, postavljen na sam vrh okomite stene koji nam se činio potpuno "neosvojiv", a, zatim, još malo levo od njega, vrh **Averau**, na koji je moguće popeti se samo feratom, pošto planinarska staza ne postoji. Brzo smo se prepakovali i oko pola 12, od doma krenuli stazom koja nas je posle samo nekoliko minuta dovela do raskrsnice puteva. Tu smo se podelili u dve grupe. Mala grupa od tri planinarke, uputila se stazom broj 452, sa ciljem da se planinarskim putem popne na vrh Nuvolau, dok se grupa od 14 planinara uputila stazom broj 443, koja će ih odvesti na feratu kojom će se takođe popeti na ovaj vrh.

Passo Giau

Grupa koja ide na feratu

Planinarska grupa

Dobro obeležena planinarska staza bila je lagana. Ne žureći preterano, uživale smo u pogledima na sve strane, prepoznavale prizore od ranijih godina, a u jednom trenutku uočile smo i planinarski dom Averau, u samom podnožju istoimenog vrha, a na prevoju između vrhova Averau i Nuvolau. Planinarska staza išla je po izohipsi, a onda je u jednom delu dosta izgubila u visini, tako da je naš uspon do doma Averau bio prilično strm. Poslednji deo staze ide ispod same žičare kojom se takođe može doći do ovog prevoja. Napravile smo kratku pauzu kod doma, a zatim krenule blagim grebenom, širokom, kamenitom stazom, do vrha **Nuvolau (2575 m)**, na kome smo bile za oko pola sata. Kročile smo na plato ispred doma i istog trena ostale potpuno fascinirane prizorima koje je zaista teško opisati rečima.

Dom Averau, na prevoju

Pogled na Tofane, sa prevoja

Sa jedne strane, veličanstveno su dominirale tri Tofane, od kojih najviše Tofana di Rozis. Malo niže, ugledale smo i neobičnu skupinu stena, **Cinque Torri**, gde ćemo poći kasnije, dok se u daljini nazirala uvek zasnežena **Marmolada**, a zatim i **Piz Boe** i grupa **Sella...** A onda sam ugledala i moje "omiljene vrhove" koji su me fascinirali prvi put kada sam bila na Dolomitima – **Croda da Lago** i zaravnjeni plato ispred njih – **Lastoi de Formin**. I, presrećna, pomislila – ko zna, možda već sledeće godine, odemo i tamo... Napravile smo samo nekoliko koraka pored doma i već bile na mestu gde će izaći grupa koja ide feratom. I zaista, posle samo nekoliko minuta, ugledale smo ih! Milan na čelu, Soko na začelju...

Ka domu Nuvolau

Njihova staza broj 443 u početku je bila planinarska, lagana. Zatim su došli do kuloara u steni, gde počinje prvi deo ferate koji su lako savladali. Po izlasku na zaravnjeni plato, već su ugledali vrh Nuvolau i dom. Kamenitom stazom, došli su do podnožja još jedne stene, takođe obezbeđene sajlama i klinovima, i vrlo brzo i lako, dok smo ih mi odozgo "bodrile", dokopali se vrha. Ova ferata spada u lakše i kraće ferate na Dolomitima, i savršena je za početnike, kojih je, u grupi od 14 planinara, bilo dosta.

Početak ferate Nuvolau

Završni uspon na Nuvolau

Posle zajedničke pauze na vrhu, krenuli smo dalje. Istim putem spustili smo se svi zajedno do raskrsnice, od koje su "ferataši" (kako sam ih, u šali, nazvala), krenuli ka domu Averau, i dalje, na feratu, a mi smo nastavile spuštanje ka kamenim tornjevima, **Cinque Torri**. Ferata Averau takođe spada u kratke i lakše ferate na Dolomitima, ali je, ipak, za nijansu teža od prethodne.

Pogled na Tofanu di Rozis i Cinque Torri

Ferata Averau

Na vrhu Averau (2649m)

Nestrpljive da im pridemo što bliže, Mira, Rada i ja vrlo brzo smo se spustile do "Pet tornjeva". Neverovatna igra prirode i ovde je ostavila svoj trag – u vidu pet ogromnih kamenih gromada, različitog oblika i visine, atraktivnih za obilaženje, kao i za penjače, alpiniste, koji tu svakodnevno treniraju. Sastavljeni su takođe od *dolomita*, neobične blede sive boje. Svaki od njih ima svoje ime, a najviši, **Torre Grande**, visok je **2361 m**. Postojao je i šesti "toranj", no, srušio se pre nekoliko godina. Značajnije da ih vidimo izbliza, krenule smo obeleženom stazom koja vodi između tornjeva i sa zanimanjem gledale te neobično izvajane kamene gromade.

Od planinarskog doma Averau, do koga su se brzo spustili, nastavili su dalje, nekih 15 minuta hoda, stazom koja ih je dovela do podnožja stene, gde počinje ferata. U stvari, to je i jedini deo ove kratke ferate koji je malo teži, jer oklinčana staza ide potpuno vertikalno, uz liticu visoku 80 do 100 metara. Bez većih problema, ali, ipak, pažljivo, savladali su i tu prepreku, a zatim izašli na strmu padinu, preko koje su se, lagano, još nekih 100 metara visinski, popeli do samog vrha (2649 m), na kome se nalazi veliki metalni krst. Vreme tog dana bilo je idealno za planinarenje. Ne previše toplo, sa bezbroj oblaka na nebu, ali onih bezopasnih, koji nisu donosili kišu. Negde oko 15 sati, kada su započeli spuštanje, nebo se potpuno raščistilo, a blještavo sunce obasjalo je punim sjajem vrhove Dolomita, koji su tek tada bljesnuli u svojoj svojoj lepoti.

"Krug" oko tornjeva

Na pojedinim, potpuno vertikalnim stenama, alpinisti su vežbali. Sve vreme dok smo hodale, osvrtaile smo se ka vrhu Averau i jasno uočavale crne tačkice na steni – “uživo” smo pratile penjanje naše grupe! Po obilasku tornjeva, spustile smo se do doma (rifugio) Cinque Torri, gde smo provele neko vreme, izležavajući se na popodnevnom suncu i uživajući u lepotama te čarobne prirode. Povremeno sam gledala na sat, a oči su mi stalno bile uprte u Averau stenu i našu grupu, koja je polako napredovala. Oko 15 sati, bili su na vrhu, pored krsta. Pratili smo i njihovo spuštanje, a kada je i poslednja “tačkica” sišla sa strme stene, odahnule smo. Posle izvesnog vremena, preko sms poruke, Milan nam je javio da krenemo ka njima i izađemo na stazu kojom ćemo se svi zajedno vratiti na Passo Giau. I tako, oko pola 8 uveče, dok je sunce još uveliko bilo na nebu i pravilo prelepe dugačke senke preko prostranog zelenog prevoja, stigli smo da našeg minibusa. Kakav dan! Kakav divan dan! Već prilično umorni, ali presrećni i prezadovoljni, vrlo brzo smo stigli u Kortinu, u kamp Rocchetta. Podigli smo šatore pre mraka i ubrzo bili ušuškani u vrećama, dok je san polako padao na naše oči, preplavljene lepotom prostora, prizora, prirode ... sunca, neba i oblaka, vrhova i dolina...

Budno pratimo uspon naše grupe na Averau!

Stvarni prizori

Subota, 12. jul, osvanula je sunčana. Inače, sve prognoze pre puta ukazivale su na kišu, pa smo se još više radovali suncu koje je tog jutra nesebično širilo svoje zrake po dolomitskim prostranstvima. Na oko 9 km od Kortine, nalazi se prevoj **Passo Tre Croci (1805 m)**, gde smo bili već oko 8 sati ujutru. Mira, Rada i ja, krenule smo stazom broj 215. U planu nam je bilo da dođemo do jezera Sorapis, a zatim, kružnom stazom da se vratimo do prevoja. Besprekorno obeleženom, laganom planinarskom stazom, na nekoliko mesta obezbeđenom sajlama, prolazeći kroz predivne predele i uživajući u pogledima, za oko dva i po sata, stigle smo do planinarskog doma **Vandelli (1928 m)**, smeštenog ispod gorostasne, moćne stene vrha **Punta Sorapis**.

Planinarska staza do jezera Sorapis (u pozadini grupa Kristalo)

Dom Vandelli, u podnožju vrha Sorapis

Jezero Sorapis

Još samo nekoliko minuta hoda i pred nama se pojavilo božanstveno jezero Sorapis, nestvarne mlečno tirkizne boje... Koliko puta sam ga samo pogledala na mapama Dolomita, na Internetu... I stalno se pitala ... da li je i u stvarnosti takve boje, ili je u pitanju samo dobar foto shop? A onda, kada se pojavilo pred nama, shvatila sam. Zaista je takve boje, pa, još lepše, još čarobnije, uzbudljivije... Samo nekoliko ljudi sedelo je na njegovoj obali, u nestvarnom miru i tišini. Jer, niko nije želeo da remeti taj sklad – tirkizno jezero u kome su se ogledale okomite sive stene oklonih vrhova, ostaci beličastog snega na padinama, zeleni četinari oko jezera, pufnasti beli oblaci na plavom nebu... U jednom trenutku, pomislila sam ... ništa mi više nije potrebno, to je to... Jer, kada dođete na takvo mesto, neminovno se upitate: da li postoji još nešto lepše od ovoga? Slike u albumu, na kraju ovog izveštaja, reći će mnogo više od mojih reči, koje, jednostavno, ne pronalazim, da bih opisala TU lepotu. Ipak, morale smo da gledamo na sat, pa smo se, posle kraćeg zadržavanja ispred doma, uputile nazad. Nažalost, staza kojom smo planirale povratak, iz nekih razloga bila je zatvorena, pa smo se vratile istim putem. Posle skoro 5 sati hoda, oko 14 sati, bile smo na prevoju **Tre Croci**.

“Ferataši” su od prevoja krenuli stazom broj 203, kojom su, za malo više od sat vremena, posle oko 3 km i savladane visine od 400 metara, stigli do doma **Son Forcia (2218 m)**. Tu su ušli u žičaru koja ih je za dvadesetak minuta popela na visinu od 2919 m, do prevoja , i doma . Ova gondola izgrađena je za Zimske olimpijske igre, koje su se održale u Kortini, 1956. godine. Dve ferate polaze sa tog prevoja. Jedna je **Ivano Dibona**, koja vodi do vrha **Cristalino d’Ampezzo (3008 m)**, i produžava dalje, grebenom, do vrha **Zurlon**, a druga je **Marino Bianchi**, koja vodi do vrha **Cima di Mezzo (3154 m)**. Svi ovi vrhovi pripadaju planinskoj grupi **Cristallo**, na čiji se najviši vrh, **Monte Cristallo (3221 m)**, ne penje.

Početak planinarske staze do žičare Son Forcia

Ispred doma G. Lorenzi

Pošto su se opremili za feratu (za koju je bilo obavezno poneti kompletan set), dvanaestoro planinara krenulo je na **VF (via ferrata) Marino Bianchi**. Ova ferata označena je srednje teškom i za nju je potrebno oko 4 sata. Uglavnom ide grebenski, ali i po vertikalnim stenama, ukupne visinske razlike od oko 300 metara. U novijem izdanju Ciceronovog vodiča za ferate (Cicerone guidebooks), obeležena je oznakom za težinu - 2B (skala od A do C, ili od 1 do 5), dok je u starijem izdanju, njena oznaka bila – D (skala od A do G). Prvih sat i po, grupa je polako napredovala. Ferata je celom dužinom dobro obezbeđena, ali najkritičniji momenti bili su, ipak, na delovima gde su užad bila zatrpána ostacima snega.

Početak ferate Marino Bianchi (dom G. Lorenzi, u pozadini)

Jedna od nekoliko vertikalnih stena na ferati

U jednom trenutku, nebo se zamračilo, a iz ogromnog, crnog oblaka počeo je da pada sneg. Kako je penjanje išlo sporije nego što je bilo predviđeno, a vremenski uslovi su se sve više pogoršavali iznad ovih vrhova, Milan je odlučio da grupu podeli i da spremnije i brže pusti dalje, sa Sokolom na čelu, a ostatak grupe da vrati do prevoja odakle su krenuli. Sedmero planinara nastavilo je dalje. Posle još nekoliko, malo težih detalja, uspešno su se popeli na vrh **Cima di Mezzo**, a zatim, istim putem vratili nazad. Za prolazak celom feratom, bilo im je potrebno oko 4 i po sata. Za to vreme, Milan je poveo ostatak grupe na drugu feratu, **Ivano Dibona**, tj. njen prvi deo, koji ide do vrha **Cristallino d'Ampezzo**. Ovo je bio "istorijski put", koji su koristili Italijani tokom Prvog svetskog rata, a kasnije je preuređen i napravljen za planinare i penjače. Dobio je ime po Ivanu Dibona koji je stradao na ovim vrhovima, 1968. godine. Na početku ovog "gvozdеноg puta", nalazi se viseći most, sa svojih 27 metara, najduži viseći most na Dolomitima (Ponte Cristallo).

Na vrhu Cima di Mezzo

Ponte Cristallo

Ostaci vojnih objekata i dalje su vidljivi, a ferata je prilično zanimljiva i "raznovrsna". Pre mosta, prošli su i kroz zaleđen tunel pod nagibom, dužine oko 5 metara, a zatim nastavili preko noža dužine oko 10 metara, pa, dalje, grebenski, do samog vrha. Ova ferata je, po suvom vremenu i bez snega, lakša od prethodne, ali, kako su tunel, nož i ceo greben bili većim delom prekriveni snegom i ledom, hodanje je bilo otežano, uz puno opreza. Uspešno su došli i do samog vrha **Cristallino d'Ampezzo**, a zatim se istim putem vratili nazad. Za ovu feratu, koja ima visinske razlike od oko 150 metara i najvećim delom ide grebenom, bilo im je potrebno oko dva i po sata, a oznake za njenu težinu su 2B (novije izdanje), odnosno C (starije izdanje). Na prevoj **Passo Tre Croci** sišli su oko pola 6, pa smo svi zajedno nastavili autobusom i došli u Kortinu. Po kišici koja je rominjala, prošetali smo se ovim živopisnim gradićem i uživali u njegovom "koloritu" – lepo okrećenim fasadama, šarenom cveću svih boja na terasicama i prozorima, radnjama i restorančićima, dok su se iznad njega, visoko uzdizale moćne stene Dolomita, već potpuno utonule u sive oblake i tamno nebo. A zatim, povratak u kamp i san... Još jedan divan dan bio je za nama.

Greben prekriven snegom

Tokom te noći, kiša je dobovala po našim šatorima, ali, kako sam, negde duboko u sebi, to i predvidela, prestala je da pada ujutru, pa smo, tako, relativno brzo mogli da sklopimo naše šatore (koje ćemo sušiti kod kuće) i krenemo put Venecije. Dok je prognoza pre puta predviđala i za taj dan – kišu, kišu, kišu, **Venecija** nas je dočekala ozarena i okupana suncem! A tek oblaci na nebu ... pa, to je bila čista "poezija". Obišli smo ponovo sve važne "tačke" ovog prelepog grada – trg Svetog Marka i istoimenu katedralu, baziliku Santa Maria della Salute, Most uzdah, most Rialto, slikali nezaboravni Canal Grande sa najlepšim venecijanskim, gotičkim i baroknim palatama i zgradama na njegovim obalama, prošunjali njenim uskim uličicama i ponovo se autobusom vratili u Mestre. Tog dana, železnica je štrajkovala, pa tako nismo imali prilike da se neverovatno brzim vozovima prevezemo do Venecije, već smo morali da idemo autobusom, što se pokazalo kao daleko nepraktičnije i neudobnije.

Kao pristigli sa neke druge planete, tako smo se osetili te noći, kada smo kročili na trotoar Skerlićeve ulice. Ono "prizemljavanje", po povratku kući, koje stalno spominjem na kraju mojih izveštaja, opet je trajalo danima i nedeljama. A sada, sve vreme dok pišem ove redove, opet sam ... TAMO. I opet mi je divno. I zato, pođite sa nama, jednog dana... Da sve ovo doživimo zajedno...

Cortina d`Ampezzo

Venecija